

**PROCEDURY
POSTĘPOWANIA
W SYTUACJACH ZAGROŻENIA**

Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia

Spis treści:

1. Naruszanie regulaminu szkolnego przez ucznia.
2. Agresja/przemoc.
  - a) słowna
  - b) fizyczna
  - c) czyn zagrażający zdrowiu/życiu innej osoby.
3. Postępowanie w przypadku popełnienia czynu karalnego.
4. Wypadek w szkole i poza szkołą - wyjścia, wycieczki
5. Podejrzenie, że na terenie szkoły znajduje się uczeń
  - a) będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków/ innych używek.
6. Podejrzenie, że na terenie szkoły znajduje się substancja wyglądem przypominającej narkotyk/dopalacze/inne.
7. Podejrzenie, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk/dopalacze, inne niedozwolone środki.
8. Kradzież i dewastacja mienia społecznego (szkolnego, osobistego)
9. Wysoka absencja ucznia.
10. Zaniechywanie ucznia przez rodziców/prawnych opiekunów
  - a) pod względem zdrowotnym oraz zapewnienia podstawowych potrzeb życiowych.
11. Uzyskanie informacji, że uczeń używa alkoholu/ narkotyków/ dopalaczy, przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji

12. Podejrzenie rodzica/opiekuna prawnego bądź innej osoby upoważnionej do odebrania dziecka ze szkoły o działanie pod wpływem alkoholu/innych środków odurzających.

1. Naruszanie regulaminu szkolnego przez ucznia.

- 1) W momencie pojawienia się problemu przeprowadzona zostaje rozmowa z uczniem. Nauczyciel jasno informuje o tym co widzi, czego oczekuje i wyraża sprzeciw wobec niepożądanego zachowania oraz wskazuje drogę zmiany.
- 2) Kiedy mimo ostrzeżenia zachowanie nie ulega zmianie nauczyciel wpisuje uwagę w dzienniku lekcyjnym w dzienniczku ucznia (dotyczy klas I-III). Uwaga w zeszytcie daje prawo wychowawcy do udzielenia uczniowi upomnienia oraz poinformowania o tym fakcie rodzica.
- 3) W przypadku uporczywego powtarzania się złego zachowania ucznia lub negatywnego (jednorazowego) zachowania ucznia wychowawca wzywa rodzica/prawnego opiekuna, z którym dążąc do stworzenia jednolitego frontu oddziaływań na ucznia omawia sposoby i metody działań. W przypadku powtarzania się sytuacji wychowawca zgłasza sprawę dyrekcji oraz pedagogowi szkoły. Dalszą drogę postępowania ustala pedagog w porozumieniu z wychowawcą i dyrekcją.
- 4) Powtarzające się negatywne zachowanie ucznia wiąże się z powołaniem komisji w składzie: dyrektor, wychowawca, pedagog, rodzic. Z posiedzenia komisji sporządzana jest notatka służbowa.
- 5) Za niewłaściwe zachowanie uczeń może otrzymać karę statutową, przy czym kolejne sankcje muszą być stopniowane zgodnie z regulaminem kar i nagród zawartych w Statucie Szkoły.

2. AGRESJA / PRZEMOC

Działania podejmowane w sytuacjach wystąpienia zachowań agresywnych muszą mieć charakter kompleksowy. Ich celem jest zmiana zachowań sprawców i ofiar agresji. Skuteczność podejmowanych interwencji zależy od tego, czy nauczyciele i rodzice konsekwentnie realizują jednolity system oddziaływań wychowawczych wobec dziecka i sposób reagowania na agresję.

System reagowania powinien uwzględniać następujące założenia:

- należy reagować na każdą sytuację, w której występuje agresja i przemoc,
- brak reakcji uczniowie odbierają jako przyzwolenie na tego typu zachowania,
- doraźne sytuacje wymagają szybkiej i zdecydowanej interwencji,
- ważne jest wykazywanie troski o ucznia (dotyczy to zarówno ofiary jak i sprawcy).
- nie należy potępiać ucznia, ale wskazywać na zachowania aprobowane społecznie,
- wyrażać brak zgody na stosowanie agresji i przemocy,
- każdą sytuację należy wnikliwie rozpatrywać,
- konieczne jest współdziałanie z innymi nauczycielami i udzielanie sobie nawzajem wsparcia.

Osoba podejmująca interwencję powinna:

- reagować stanowczo,
- mówić prosto i jasno, podać komunikat, co uczeń ma robić w formie instrukcji: np. „przestań kopać”, „usiądź”, „odejdź”.
- traktować sprawcę jak osobę, która może sama wziąć odpowiedzialność za swoje czyny,
- jeśli to konieczne, użyć siły, ale tylko tyle, ile potrzeba np. do rozdzielenia bijących się uczniów, lub przytrzymać, kiedy dziecko ma

napad furii, a w wyjątkowej sytuacji należy wezwać policję (specjalistę ds. nieletnich czy nawet pogotowie ratunkowe),

- szanować ucznia (mówić o zachowaniu, nie o osobie).

Osoba podejmująca interwencję powinna unikać:

- agresji fizycznej,
- agresji słownej (nie obrażać, nie zawstydzać, nie oceniać ucznia, lecz jego zachowanie),
- okazywania niepewności,
- długich monologów i moralizowania,
- wchodzenia w rolę sprawcy, by mu pokazać, co czuje osoba poszkodowana.

2. AGRESJA / PRZEMOC

a) słowna

- 1. Nauczyciel bądź inny dorosły świadek zdarzenia** reaguje na zachowanie agresywne i przeprowadza rozmowę ze stronami konfliktu, a w możliwie najszybszym czasie **przekazuje sprawę wychowawcy**.
- 2. Wychowawca:**
  - ✓ rozmawia z uczniami, (ewentualnie w obecności nauczyciela, świadka zdarzenia),
  - ✓ bada sytuację i ustala przyczynę agresji,
  - ✓ przypomina zasady i normy zachowania obowiązujące w szkole,
  - ✓ wyciąga konsekwencje z niewłaściwego zachowania ucznia/uczniów.
- 3. Wychowawca** po ocenie sytuacji podejmuje decyzję, czy powiadamiać rodziców sprawcy i ofiary.

4. W przypadku nieobecności wychowawcy nauczyciel informuje o zdarzeniu: **pedagoga lub dyrekcję**, którzy podejmują kroki określone punkcie 2 i 3.
5. **Wychowawca** informuje pedagoga w sytuacjach powtarzającej się agresji słownej ucznia, wulgaryzmów.
6. Uczeń zostaje objęty pomocą **pedagoga** na terenie szkoły.
7. Jeśli zachowanie nadal nie ulega poprawie, do szkoły wezwani zostają rodzice ucznia.
8. **Pedagog i wychowawca** klasy przeprowadzają rozmowę z **rodzicami**:
  - ustalają przyczyny agresywnego zachowania ucznia,
  - informują o poniesionych i dalszych konsekwencjach dla ucznia (w przypadku braku poprawy),
  - proponują ścisłą współpracę z rodzicami i określają zasady dalszego postępowania celem poprawy zachowania dziecka,
  - proponują pomoc specjalistyczną.
9. Jeśli nadal nie ma poprawy w zachowaniu ucznia to organizujemy spotkanie: **wychowawca klasy + dyrekcja + rodzice ucznia/prawni opiekunowie + pedagog**.

Wychowawca w porozumieniu z dyrekcją podejmuje działania zgodnie z zapisem w statucie szkoły i informuje o nich rodziców i ucznia, proponuje pomoc specjalistyczną. Rodzice/prawni opiekunowie, uczeń i wychowawca mogą podpisać **kontrakt**, zawierający zasady współpracy stron.
10. W sytuacjach często powtarzających się zachowań agresywnych, po wykorzystaniu wszystkich wyżej wymienionych działań, **dyrekcja w porozumieniu z pedagogiem i wychowawcą powiadamia Policję** w celu przeprowadzenia rozmowy z uczniem i jego rodzicami/prawnymi opiekunami.

11. Po każdym spotkaniu z rodzicami – **wychowawca i pedagog** sporządzają notatkę ze spotkania, którą podpisują rodzice/prawni opiekunowie.
12. W przypadku, gdy uczeń naruszył godność nauczyciela lub innego pracownika szkoły, nauczyciel lub pracownik niepedagogiczny szkoły zgłasza powyższy fakt dyrektorowi szkoły, a gdy go nie ma udaje się do wicedyrektora szkoły, pedagoga lub wychowawcy klasy.
13. Konsekwencje w/w zachowań określonych w p. 12 regulują przepisy wyższego rzędu.

2. AGRESJA / PRZEMOC

b) fizyczna

1. **Nauczyciel bądź inny dorosły świadek zdarzenia natychmiast** reaguje na zachowanie agresywne:
  - rozdziela strony konfliktu (w miarę możliwości), zapobiega dalszemu rozwojowi
  - w razie potrzeby wzywa pogotowie, policję
  - przeprowadza rozmowę ze stronami konfliktu,
  - w możliwie najszybszym czasie **przekazuje sprawę wychowawcy**.
2. **Wychowawca:**
  - rozmawia z uczniami, (ewentualnie w obecności nauczyciela, świadka zdarzenia)
  - bada sytuację i ustala przyczynę agresji,
  - przypomina zasady i normy zachowania obowiązujące w szkole,
  - wyciąga konsekwencje z niewłaściwego zachowania ucznia/uczniów.
3. **Wychowawca** (po ocenie sytuacji) powiadamia rodziców sprawcy i ofiary.
4. Wychowawca organizuje spotkanie z rodzicem/prawnym opiekunem sprawcy.

5. W przypadku nieobecności wychowawcy nauczyciel informuje o zdarzeniu: **pedagoga lub dyrekcję**, którzy podejmują kroki określone w punkcie 2 i 3.
6. W sytuacjach powtarzającej się agresji fizycznej ucznia **wychowawca** informuje **pedagoga oraz dyrekcję szkoły**.
7. Uczeń zostaje objęty pomocą **pedagoga** na terenie szkoły.
8. Jeśli zachowanie nadal nie ulega poprawie, do szkoły ponownie zostają wezwani rodzice ucznia.
9. **Pedagog i wychowawca** klasy przeprowadzają rozmowę z **rodzicami**:
  - ustalają przyczyny agresywnego zachowania ucznia,
  - informują o poniesionych i dalszych konsekwencjach dla ucznia (w przypadku braku poprawy),
  - proponują ścisłą współpracę z rodzicami i określają zasady dalszego postępowania celem poprawy zachowania dziecka,
  - proponują pomoc specjalistyczną.
10. Jeśli nadal nie widać poprawy w zachowaniu ucznia to organizujemy spotkanie: **wychowawca klasy + dyrekcja + rodzice ucznia/prawni opiekunowie + pedagog**.
11. Wychowawca w porozumieniu z dyrekcją, pedagogiem podejmuje działania zgodne z zapisem w statucie szkoły i informuje o nich rodziców i ucznia, proponuje pomoc specjalistyczną.
12. Rodzice/prawni opiekunowie, uczeń i wychowawca mogą podpisać **kontrakt**, zawierający zasady współpracy stron.
13. W sytuacjach często powtarzających się zachowań agresywnych, po wykorzystaniu wszystkich wyżej wymienionych działań, **dyrekcja w porozumieniu z pedagogiem i wychowawcą powiadamia Policję**.
14. Po każdym spotkaniu z rodzicami - **wychowawca i pedagog** sporządzają notatkę ze spotkania, którą podpisują rodzice/prawni opiekunowie.
15. W przypadku, gdy uczeń naruszył godność nauczyciela lub innego pracownika szkoły, nauczyciel lub pracownik niepedagogiczny szkoły

zgłasza powyższy fakt dyrektorowi szkoły, a gdy go nie ma udaje się do wicedyrektora szkoły, pedagoga lub wychowawcy klasy.

16. Konsekwencje w/w zachowań określonych w p. 15 regulują przepisy wyższego rzędu.

2. AGRESJA/ PRZEMOC

c) czyny stwarzające zagrożenie dla zdrowia lub życia człowieka

➤ Procedura postępowania nauczycieli wobec ucznia – sprawcy czynu.

- 1. Nauczyciel bądź inny dorosły świadek zdarzenia przerywa zachowanie agresywne, jeśli jest to możliwe izoluje ucznia zachowującego się agresywnie od grupy. W razie potrzeby wzywa pomoc (najbliżej znajdującą się osobę dorosłą, innego nauczyciela, pedagoga, pogotowie).**
- 2. Nauczyciel powiadamia dyrekcję szkoły (wicedyrektora lub dyrektora) i przekazuje ucznia pod opiekę osoby wyznaczonej przez dyrekcję (pedagoga, wychowawcy lub innej).**
- 3. Osoba, która przejmuje opiekę nad uczniem lub inna, wyznaczona przez dyrekcję, powiadamia rodziców /prawnych opiekunów ucznia.**
- 4. Dyrekcja szkoły, powiadamia policję w razie zaistnienia poważnego czynu, stwarzającego zagrożenie dla zdrowia lub życia lub gdy sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.**
- 5. Nauczyciel zabezpiecza ewentualne dowody zdarzenia/przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je dyrektorowi szkoły, który z kolei przekazuje je policji.**
- 6. Nauczyciel z zaistniałej sytuacji, której był świadkiem sporządza notatkę, którą przekazuje dyrekcji szkoły.**

➤ **Procedura postępowania nauczyciela wobec ucznia - ofiary czynu.**

1. **Nauczyciel** bądź inny dorosły świadek zdarzenia udziela poszkodowanemu pierwszej pomocy, jeśli ofiara doznała poważniejszych obrażeń. **W razie potrzeby wzywa pomoc** (najbliżej znajdującą się osobę dorosłą, innego nauczyciela, pedagoga, **pogotowie**).
2. **Nauczyciel** powiadamia dyrekcję szkoły (wicedyrektora lub dyrektora) i przekazuje ucznia pod opiekę osoby wyznaczonej przez dyrekcję (pedagoga, wychowawcy lub innej).
3. **Osoba, która przejmuje opiekę nad uczniem lub inna, wyznaczona przez dyrekcję, powiadamia rodziców /prawnych opiekunów ucznia.**
4. **Dyrekcja szkoły, niezwłocznie powiadamia policję** w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów zdarzenia/przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
5. **Nauczyciel** z zaistniałej sytuacji, której był świadkiem **sporządza notatkę**, którą przekazuje dyrekcji szkoły.
6. **Wychowawca w porozumieniu z dyrekcją podejmuje działania** zgodnie z zapisem w statucie szkoły i informuje o nich rodziców i ucznia.

3. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POPEŁNIENIA CZYNU KARALNEGO.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POPEŁNIENIA CZYNU KARALNEGO jest taka sama jak PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA W SZKOLE ZJAWISKA AGRESJI LUB PRZEMOCY STWARZAJĄCEGO ZAGROŻENIE DLA ZDROWIA LUB ŻYCIA

Każdy przypadek czynu karalnego (sprawca ukończył 13 lat) zaistniałego na terenie szkoły obowiązkowo zgłaszany jest na policję przez dyrektora szkoły lub pedagoga.

Do czynów karalnych najczęściej popełnianych przez uczniów należą:

- bójki (wg definicji prawnej: jest to zdarzenie pomiędzy co najmniej trzema osobami, gdzie każda z tych osób występuje w roli napastników i napadniętych);
- pobicia (dwóch, trzech lub więcej na jednego);
- wymuszania pieniędzy z użyciem przemocy (rozbój);
- kradzież;
- uszkodzenie ciała (agresja fizyczna) - jeżeli lekarz sądowy oceni niezdolność powyżej 7 dni, do 7 dni przestępstwo jest ścigane na wniosek rodziców (prawnych opiekunów).

Osoba podejmująca interwencję powinna o tym **poinformować rodziców** (prawnych opiekunów) ze względu na konieczność posiadania zaświadczenia o urazach od lekarza sądowego.

4. WYPADEK UCZNIĄ W SZKOLE oraz PODCZAS WYJŚCIA, WYCIECZKI

Wypadek ucznia jest to nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły:

- na terenie szkoły;
- poza terenem Szkoły (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli).

§ 2 u.w.c.z, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r. (sygn. II UKN 385/01).

3. Opis działań

1. Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia **niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprawdając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.**

Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego.

Jej nie udzielenie, szczególnie w odniesieniu do osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo ucznia, skutkuje sankcją karną .

W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) należy wezwać **pogotowie ratunkowe.**

W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu należy zapewnić uczniowi co najmniej 2- osobową opiekę w drodze do szpitala.

2. Pracownik nie dopuszcza do zajęć lub przerywa je wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów.

Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą – prosi o nadzór nad swoimi uczniami nauczyciela uczącego w najbliższej sali.

3. Pracownik **niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.**

Obowiązek powiadamiania i zabezpieczenia miejsca zdarzenia (spełnia dyrektor szkoły)

O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie:

- rodziców (opiekunów) poszkodowanego;
- pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy;
- społecznego inspektora pracy;
- organ prowadzący szkołę lub placówkę;
- radę rodziców.

O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.

O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.

Zawiadomień dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły lub placówki. § 41, 42 r.b.h.p, § 3 r.o.p.w

4.Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć podając datę i godzinę powiadomienia matki/ojca ucznia o wypadku.

Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi powiadamiający o zdarzeniu ustala z nim:

- potrzebę wezwania pogotowia,
- potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica,
- godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia

Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.

5. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
6. Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.
Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły lub placówki. § 41, 42 r.b.h.p, § 3 r.o.p.w

Powołanie zespołu powypadkowego

Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy.

W skład zespołu wchodzi współpracujący ze szkołą pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pracownik szkoły przeszkolony w zakresie bhp. Jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby bhp, w skład zespołu wchodzi dyrektor szkoły oraz pracownik szkoły przeszkolony w zakresie bhp. W składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców.

Przewodniczącym zespołu jest pracownik służby bhp, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu – przewodniczącym zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor.

§ 43 r.b.h.p

Postępowanie powypadkowe

Zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację

powypadkową.

Zespół:

- przesłuchuje poszkodowanego ucznia (w obecności rodzica lub wychowawcy/pedagoga/psychologa szkolnego) i sporządza protokół przesłuchania;
- przesłuchuje świadków wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie – przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga/psychologa szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia – świadka i jego rodziców;
- sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku;
- uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek;
- uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku;
- sporządza protokół powypadkowy nie później niż w ciągu

14 dni od daty uzyskania zawiadomienia o wypadku - protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły.

Przekroczenie 14 dniowego terminu może nastąpić w przypadku, gdy wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności uniemożliwiające sporządzenie protokołu w wyznaczonym terminie.

W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu;

Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może złożyć zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym.

Protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły/placówki po jego sporządzeniu. Jeżeli do treści protokołu powypadkowego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia przez rodziców ucznia poszkodowanego postępowanie powypadkowe uznaje się za zakończone.

Protokół powypadkowy sporządza się w trzech egzemplarzach, dla: poszkodowanego, szkoły/placówki, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia, organu prowadzącego lub kuratora oświaty (na żądanie).

Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się:

- poszkodowanego pełnoletniego;
- rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego.

§ 7-9 r.o.p.w, § 44- 47 r.b.h.p

Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców (opiekunów).

Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego

W ciągu **7 dni** od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu).

Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu: ustnie i wtedy przewodniczący wpisuje je do protokołu lub na piśmie.

Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności: niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego, sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiał dowodowy.

Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę.

Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może:

zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych,

powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego. § 48-49 r.b.h.p

- Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków.
- Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępstwa od niniejszej procedury, informuje o wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.

§ 50-51 r.b.h.p

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 737) - u.w.c.z,
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.) - r.b.h.s,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (Dz.U.z 2009 r. Nr 105, poz. 870) - r.o.p.w

5. PODEJRZENIE, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPLYWEM ALKOHOLU LUB NARKOTYKÓW/ INNYCH UŻYWEK

Nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach dyrektora szkoły, wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego.
2. Izoluje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. W miarę możliwości nauczyciel ustala okoliczności zażycia alkoholu lub

narkotyku.

4. **Dyrektor szkoły** po dokonaniu oceny sytuacji decyduje o wezwaniu:
  - a) lekarza lub pogotowia w celu stwierdzenia stanu nietrzeźwości lub odurzenia, w razie potrzeby udzielenia pomocy medycznej
  - b) rodziców/prawnych opiekunów ucznia do natychmiastowego zgłoszenia się w szkole – w każdym przypadku
  - c) policji
5. Dyrektor szkoły zobowiązany jest do wezwania policji, gdy:
  - a) Uczeń jest pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.
  - b) Uczeń jest agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia (np. rozbiera się) albo zagraża życiu i zdrowiu innych.
Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.
6. W najbliższym czasie po zdarzeniu dyrektor szkoły w obecności pedagoga, wychowawcy klasy przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z uczniem i jego rodzicami/opiekunami prawnymi.
7. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, dyrektor ma obowiązek powiadomienia o tym Sądu Rodzinnego.
8. Wszystkie działania podejmowane wobec ucznia wymagają sporządzenia notatki, która pozostaje w dokumentacji szkoły.

6. PODEJRZENIE, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ SUBSTANCJA WYGLĄDEM PRZYPOMINAJĄCA NARKOTYK

Pracownik powinien podjąć następujące kroki:

1. Zachowując środki ostrożności, zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej

zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.

2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

7. PODEJRZENIE, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK/DOPALACZE, INNE NIEDOZWOLONE ŚRODKI

Nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora, który wzywa rodziców/opiekunów ucznia do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy uczeń mimo wezwania odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel (po odpowiednim

zabezpieczeniu) zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję.

5. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając dokładną notatkę.

8. KRADZIEŻ I DEWASTACJA MIENIA SPOŁECZNEGO (SZKOLNEGO, OSOBISTEGO)

1. Uczeń fakt kradzieży zgłasza wychowawcy klasy/nauczycielowi.
2. Wychowawca/nauczyciel przeprowadza rozmowę z poszkodowanym, następnie ewentualnymi świadkami w celu ustalenia okoliczności zdarzenia.
3. Po ustaleniu okoliczności kradzieży wychowawca powiadamia rodziców (prawnych opiekunów) poszkodowanego oraz podejrzanego (sprawcy) i odnotowuje ten fakt w dokumentacji szkolnej.
4. Wychowawca o zaistniałym fakcie informuje pedagoga i dyrekcję szkoły.
5. W przypadku powtarzających się kradzieży dyrekcja szkoły w porozumieniu z wychowawcą i pedagogiem zgłasza ten fakt na policję lub do sądu rodzinnego.
6. W przypadku dewastacji mienia społecznego rodzice (prawni opiekunowie) ucznia mogą z własnej woli naprawić wyrządzone szkody.
7. Wychowawca sam lub w porozumieniu z dyrekcją szkoły wyciąga konsekwencje wobec ucznia/uczniów dopuszczających się wyżej wymienionych czynów zabronionych i informuje o nich rodziców/prawnych opiekunów sprawcy.

9. WYSOKA ABSENCJA UCZNIĄ

1. Uczeń jest zobowiązany dostarczyć wychowawcy usprawiedliwienie pisemne nieobecności na zajęciach lekcyjnych.

2. Wychowawca klasy (telefonicznie lub osobiście) informuje rodziców o nieobecnościach, prosi o dostarczenie do szkoły pisemnego usprawiedliwienia. Rozmowę odnotowuje w dzienniku lekcyjnym.
3. W przypadku powtarzających się nieobecności wychowawca informuje o tym pedagoga szkolnego, dyrekcję szkoły.
4. Wspólnie przeprowadzają rozmowę z rodzicami i uczniem w celu wyjaśnienia przyczyn nieobecności. Rozmowa zostaje odnotowana w dokumentacji szkolnej.
5. Jeżeli wagi nadal się powtarzają wychowawca w porozumieniu z Dyrekcją, pedagogiem wysyła do rodziców upomnienie w sprawie nierealizowania obowiązku szkolnego. Kopia zawiadomienia pozostaje w dokumentacji szkoły.
6. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję o nierealizowaniu obowiązku szkolnego.
Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

10. ZANIEDBYWANIE UCZNIĄ PRZEZ RODZICÓW/PRAWNYCH OPIEKUNÓW POD WZGLĘDEM ZDROWOTNYM ORAZ ZAPEWNIENIA PODSTAWOWYCH POTRZEB ŻYCIOWYCH

1. Nauczyciel lub pracownik niepedagogiczny zgłasza wychowawcy klasy swoje spostrzeżenia odnośnie zaniedbań danego ucznia.
2. Wychowawca jeśli zaistnieje taka konieczność wzywa rodziców

(prawnych opiekunów) do szkoły. Odnotowuje fakt rozmowy w dzienniku lekcyjnym, zalecając konieczne działania celem poprawy sytuacji danego dziecka, co rodzice (prawni opiekunowie) potwierdzają podpisem.

3. W przypadku braku wypełniania zaleceń wychowawca powiadamia pedagoga szkoły.
4. Pedagog w porozumieniu z dyrekcją szkoły ponownie wzywa rodziców (prawnych opiekunów) ucznia do szkoły. Wskazuje możliwość lub konieczność pomocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, diagnozy w Poradni Psychologiczno –Pedagogicznej, u lekarza specjalisty lub w innej tego typu instytucji. Sporządza notatkę z odbytej rozmowy.
5. Przy braku współpracy z rodzicami (prawnymi opiekunami) ucznia dyrekcja szkoły w porozumieniu z pedagogiem, w zależności od sytuacji, powiadamia instytucje wspierające rodzinę: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Sąd Rodzinny, inne.

11. UZYSKANIE INFORMACJI, ŻE UCZEŃ UŻYWA ALKOHOLU/PAPIEROSÓW/ NARKOTYKÓW/ DOPALACZY, PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI

W myśl ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich o **demoralizacji** mówimy wtedy, gdy „zostają naruszone zasady współżycia społecznego, dochodzi do popełnienia czynu zabronionego, uczeń systematycznie uchyla się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, włóczęgostwo lub bierze udział w działalności grup przestępczych”.

O „naruszaniu zasad współżycia społecznego” mówimy wtedy, gdy uczeń dopuszcza się czynów charakteryzujących się arogancją, wulgarnością oraz przemocą emocjonalną.

Utrudniają one lub wręcz uniemożliwiają prowadzenie zajęć lekcyjnych. Choć nie są w rozumieniu prawnym czynami karalnymi, świadczą o demoralizacji.

Nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
Dalszą drogę postępowania ustala pedagog w porozumieniu z wychowawcą i dyrekcją.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia.
4. Zostaje przeprowadzona rozmowa z uczniem, rodzicami (opiekunami prawnymi) w obecności dyrekcji, pedagoga, wychowawcy klasy. Z rozmowy sporządzana jest notatka. Komisja w składzie : dyrektor, pedagog, wychowawca zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem, proponuje działania profilaktyczne.
5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (*specjalistę ds. nieletnich*).
6. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (*rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.*), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

12. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, KIEDY PO DZIECKO PRZYCHODZI RODZIC WSKAZUJĄCY NA SPOŻYCIE ALKOHOLU.

1. W związku z nieprzewidywalnością zachowań pijanego rodzica lub prawnego opiekuna nie wolno przekazać mu pod opiekę nieletniego dziecka.
2. Pracownik szkoły, który jest świadkiem zdarzenia lub otrzymał informację o tym, że po nieletniego ucznia przyszedł pijany rodzic, bezzwłocznie powiadamia o tym wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję
3. Dyrektor wydaje takie dyspozycje, które natychmiast pozwolą udzielić dziecku wsparcia i odizolować je od pijanego.
4. Szkoła nawiązuje kontakt z drugim rodzicem lub na podstawie wcześniejszej zgody przekazuje dziecko osobom upoważnionym (wskazanym na piśmie wychowawcy czy nauczycielowi świetlicy przez rodziców lub opiekunów);
5. Jeżeli nie ma możliwości przekazania dziecka drugiemu rodzicowi lub nie są upoważnieni inni dorośli do odbioru osoby nieletniej, zadaniem szkoły jest poinformowanie policji w celu znalezienia odpowiedniej osoby dorosłej (np. z rodziny), która mogłaby zaopiekować się dzieckiem .
6. Jeżeli sytuacja nie miała miejsca jednorazowo lub dziecko zostało umieszczone w placówce interwencyjnej, szkoła ma obowiązek o zdarzeniach zawiadomić pisemnie sąd rejonowy, wydział rodzinny i nieletnich.
7. W postępowaniu interwencyjnym nie należy zapominać o konieczności rzetelnego udokumentowania sytuacji.

W notatce służbowej ważne jest przede wszystkim wskazanie osób uczestniczących w zdarzeniu oraz określenie rodzaju przeprowadzonych

działań.

Należy pamiętać, że zgodnie z rozporządzeniem MENiS z 31 stycznia 2002 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół, na szkole spoczywa obowiązek przeciwdziałania patologiom społecznym, na które narażeni są uczniowie.

- Działania szkoły w stosunku do ucznia:
  - rozmowy wspierające prowadzone przez wychowawcę, pedagoga lub psychologa szkolnego;
  - stworzenie możliwości odrabiania lekcji i przygotowywania się do zajęć w szkole, jeśli atmosfera w domu temu nie sprzyja;
W przypadku takiej potrzeby, zakwalifikowanie ucznia na terapię indywidualną lub grupową dla dzieci;
  - czuwanie nad bezpieczeństwem ucznia w domu oraz nad właściwą opieką popołudniową dziecka, np. w razie konieczności zadbanie o miejsce w świetlicy socjoterapeutycznej lub nadzór kuratora sądowego;
  - upowszechnienie informacji o ważnych telefonach (m. in. zaufania, Niebieska linia) oraz osobach i instytucjach niosących pomoc;
  - stały dyskretny monitoring sytuacji ucznia w rodzinie.
- Działania szkoły w o w stosunku do rodziny z problemem alkoholowym:
  - przedstawienie oferty terapeutycznej możliwej na danym terenie;
  - wskazanie instytucji i placówek zajmujących się wsparciem rodziny w kryzysie;
  - zadbanie o pomoc materialną, jeśli istnieje taka potrzeba (rzeczową, pieniężną, bezpłatne posiłki dla ucznia w szkole, kolonie);
  - wskazywanie poprawnych form spędzania czasu wolnego, np. imprezy z udziałem rodziców organizowane w szkole i w klasie będą stanowiły

- dobłą okazję do tego, by pokazać, że można ciekawie spędzać czas bez alkoholu;
- aktywne monitorowanie postępowania rodziców w przeciwdziałaniu problemowi;
  - poinformowanie o możliwych konsekwencjach prawnych niepodjęcia prób walki z zagrożeniem (ograniczenie lub odebranie władzy rodzicielskiej).
- Działania szkoły kierowane do całej społeczności szkolnej:
    - dobrze przemyślane i zaplanowane godziny wychowawcze umożliwiają odpowiednio wczesne realizowanie treści z zakresu profilaktyki wychowania (w tym postępowania w sytuacjach, gdy rodzice spożywają alkohol);
    - uczenie młodych ludzi radzenia sobie z sytuacjami trudnymi oraz ze stresem ułatwi nabywanie umiejętności analizy własnych zachowań i reakcji, poszerzy wiedzę o sobie, mocnych stronach, nauczy umiejętności rozwiązywania problemów i podejmowania odpowiedzialnych decyzji (treningi, warsztaty umiejętności prowadzone przez specjalistów);
    - propagowanie wśród uczniów i podczas spotkań z rodzicami zdrowego stylu życia, w tym modelu życia i spędzania wolnego czasu bez alkoholu;
    - pedagogizacja rodziców pod kątem właściwego sprawowania opieki nad dzieckiem;
    - zadbanie o upowszechnienie w środowisku szkolnym informacji o możliwościach uzyskania pomocy w sytuacjach szczególnych
  - Współpraca szkoły z instytucjami wspierającymi
Cenna może okazać się współpraca z:
    - poradnią psychologiczno-pedagogiczną (diagnoza psychologiczno-pedagogiczna problemów ucznia, terapia);

- poradnią odwykową (praca z osobą uzależnioną);
- ośrodkiem terapii uzależnień (pomoc osobie uzależnionej i jego rodzinie);
- ośrodkiem pomocy społecznej (w zakresie pomocy materialnej);
- zespołem kuratorskim sądu rejonowego (stała i systematyczna opieka nad rodziną i dzieckiem);
- policją (kontrolne wizyty dzielnicowego w domu ucznia);

Podstawy prawne stosowanych procedur:

- 1) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz.228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. z 2002r. Nr 11 poz.109 z późn. zm./ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą /.
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. Nr 35, poz.230 z p. zm./
- 3) Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198/.
- 4) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm./
- 5) Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
- 6) Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
- 7) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem /Dz. U. Nr 26, poz.226/.